

OKRUGLI STO

SRBIJA I REFORMISANJE INSTITUTA ODGOVORNOSTI

4. novembar 2022. / 10.00–17.00 sati

Institut društvenih nauka u Beogradu, Centar za pravna istraživanja
Kraljice Natalije 45, velika sala, I sprat

5

Edicija
KNJIGE SAŽETAKA

Urednik

Dr Hajrija Mujović

Programski odbor

Dr Hajrija Mujović

Dr Marta Sjeničić

Dr Marko Milenković

Dr Sanja Stojković Zlatanović

Organizacioni odbor

Dr Sofija Nikolić Popadić

Dr Ranko Sovilj

Dijana Arsenijević

SRBIJA I REFORMISANJE INSTITUTA ODGOVORNOSTI

5

OKRUGLI STO
4. novembar 2022, Beograd

KNJIGA SAŽETAKA

Advokatska komora Vojvodine
Glasnik AKV
Novi Sad

Institut društvenih nauka
Centar za pravna istraživanja
Beograd

*Ranko Sovilj**

**NADLEŽNOST I ODGOVORNOST
KOMISIJE ZA HARTIJE OD VREDNOSTI
ZA ZAKONITO FUNKCIONISANJE TRŽIŠTA KAPITALA**

Istorijski posmatrano, razvoj tržišta kapitala pratile su brojne malverzacije i špekulacije zbog neadekvatne regulative, ali i nepostojanja relevantnog nadležnog organa na tržištu. Slom Njujorške berze i velika ekonomska kriza tridesetih godina XX veka iznedrili su osnivanje prve Komisije za hartije od vrednosti i berze u SAD (Securities and Exchange Commission – SEC). Nakon započinjanja svojinskopravne transformacije i ponovnim uspostavljanjem tržišta kapitala, 16. februara 1990. godine osnovana je Komisija za hartije od vrednosti. Kao nezavisna i samostalna regulatorna i nadzorna institucija, Komisija je odgovorna za zakonito funkcionisanje tržišta kapitala, pružanjem zaštite investitorima putem obezbeđivanja poštenog, efikasnog i transparentnog tržišta i smanjenjem sistemskog rizika. Dakle, osnovna uloga nadležnih regulatornih tela na tržištu kapitala ogleda se u zaštiti investitora (pre svega, neukih ulagača) kontrolisanjem zakonitosti objavljenih podataka,

* Doktor pravnih nauka, naučni saradnik Instituta društvenih nauka u Beogradu, Centar za pravna istraživanja, soviljpeca@gmail.com

podizanjem nivoa informisanosti, omogućavanjem profesionalnog i poštenog poslovanja učesnika na tržištu kapitala.

Kompleksnost nadležnosti Komisije manifestuje se u primeni i kontroli seta zakona koji predstavljaju stožer poslovne aktivnosti na domaćem tržištu kapitala. U tom kontekstu, Komisija sprovodi nadzor nad primenom Zakona o tržištu kapitala, Zakona o preuzimanju akcionarskih društava, Zakona o otvorenim investicionim fondovima sa javnom ponudom, Zakona o alternativnim investicionim fondovima, Zakona o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorizma, Zakona o robnim berzama, Zakona o digitalnoj imovini, a u određenoj meri i Zakona o privrednim društvima. Osim uloge regulatora i „čuvara“ zakona, kompetentnost Komisije sagledava se kroz normativnu nadležnost, odnosno donošenje pratećih podzakonskih akata, stavova i mišljenja. Takođe, Komisija sprovodi nadzor učesnika na tržištu kapitala: berze, brokersko-dilerskih društava, ovlašćenih banaka, depozitara, društava za upravljanje otvorenim investicionim fondovima sa javnom ponudom, odnosno alternativnim investicionim fondovima. Za svoj rad Komisija neposredno odgovara Narodnoj skupštini Republike Srbije.

Odgovornost Komisije za hartije od vrednosti, kao nezavisne institucije, percipira se kroz prizmu finansijske samostalnosti i kadrovske, organizacione i tehničke opremljenosti u postupku donošenja odluka. Komisija obavlja razvojnu i edukativnu funkciju učesnika na tržištu kapitala, investicione javnosti kao i kreatora javnih politika. Otpornost Komisije na pritiske od strane učesnika na tržištu ili države, omogućava joj samostalnost, ugled, profesionalnost i transparentnost u radu. Imajući u vidu da joj

je zakonom garantovana samostalnost i nezavisnost, Komisija bi trebalo da poseduje finansijsku, personalnu i operativnu nezavisnost u svom radu. Međutim, nezavisnost i samostalnost Komisije za hartije od vrednosti mora biti predmet permanentnog nadzora, a delotvornost rada članova Komisije mora se meriti i ocenjivati. Posledica nesamostalnosti Komisije za hartije od vrednosti usled nedovoljnih finansijskih mogućnosti i manjka profesionalnih i posvećenih kadrova, kao i odsustvo vizije razvoja tržišta kapitala, nepovoljno utiče na poverenje investitora, tj. njihovo povlačenje sa tržišta. S tim u vezi, ovo istraživanje, osim promatranja i analiziranja nadležnosti Komisije, ima za cilj da utvrdi odgovornost Komisije u pogledu trenutnog stanja na domaćem tržištu, kao i njenu proaktivnu ulogu u kontekstu unapređenja i konkurentnosti domaćeg tržišta kapitala. Od presudnog značaja je da Komisija aktivno prati globalne trendove na tržištu kapitala, podstičući finansijsku inovativnost (npr. uvođenje novih finansijskih instrumenata i derivata, učešće FinTech kompanija, zelene finansije, klimatske promene itd.) uz istovremeno prilagođavanje rada novonastalim situacijama i kontinuirano profesionalno usavršavanje zaposlenih.

Ključne reči: Komisija za hartije od vrednosti, odgovornost, nadležnost, članovi Komisije, tržište kapitala